

Hugo Bouter

Godskennis en zelfkennis

Gedachten naar aanleiding van de roeping van Mozes

‘Hij zei verder: Ik ben de God van uw vader, de God van Abraham, de God van Izak en de God van Jakob. En Mozes bedekte zijn gezicht, want hij was bevreesd God aan te kijken’.

‘En Mozes zei tegen God: Zie, wanneer ik bij de Israëlieten kom en tegen hen zeg: De God van uw vaders heeft mij naar u toe gezonden, en zij mij zeggen: Wat is Zijn naam? Wat moet ik dan tegen hen zeggen? En God zei tegen Mozes: IK BEN DIE IK BEN. Ook zei Hij: Dit moet u tegen de Israëlieten zeggen: IK BEN heeft mij naar u toe gezonden’.

‘Toen zei Mozes tegen de HEERE: Och Heere, ik ben geen man van veel woorden. Dat ben ik sinds jaar en dag al niet, zelfs niet vanaf het ogenblik dat U tot Uw dienaar gesproken hebt, want ik spreek onduidelijk en moeizaam (...). Maar hij zei: Och Heere, zend toch iemand anders’.

Exodus 3:6; 3:13-14; Ex. 4:10,13

Zelfkennis

Het is interessant te zien hoe bij de roeping van Mozes zowel *zelfkennis* als *Godskennis* een belangrijke rol spelen. Beide aspecten komen duidelijk naar voren en gaan hand in hand. Ware kennis van God leidt namelijk tot ware kennis van onszelf, d.i. een juist inzicht in de plaats die wij voor Zijn aangezicht innemen. Als wij groeien in de kennis van Gods openbaring werpt dat ook licht op onszelf.

1. De ontmoeting met de HEERE God bij de Horeb leidde bij Mozes allereerst tot *vrees voor God*. Toen God hem riep vanuit de brandende doornstruik, verborg

hij zijn gezicht, want hij was bang om God aan te kijken (Ex. 3:6; vgl. Gen. 3:8-10; 32:30). Hij was ook onder de indruk van Gods heiligheid gekomen (Ex. 3:5). Weten wij nog hoezeer de Heere te *vrezen* is? Dat aspect van de waarheid kwam in de prediking van Paulus in ieder geval wel naar voren; het was voor hem een krachtig motief om de mensen te overtuigen (2 Kor. 5:11). De Statenvertaling spreekt over ‘de schrik van de Heere’. Wij moeten als zondaars eerst in Gods licht komen en onder de indruk raken van Zijn heiligheid en majesteit. Deze ‘vrees voor God’ is ook heilzaam voor ons. Natuurlijk verandert dit zodra Hij ons als Zijn kinderen heeft aangenomen. Dan is er geen reden meer om ons voor Hem te *verbergen*. Wij mogen dan zelfs evenals Mozes van aangezicht tot aangezicht met Hem spreken!

2. Zelfkennis leidt in de tweede plaats tot *nederigheid* en het besef van *eigen geringheid* tegenover de eeuwige God. Wie ben ik in Zijn licht? De HEERE openbaarde Zichzelf aan Mozes als de Eeuwige, de IK BEN. Mozes moest echter zeggen: ‘*Wie ben ik (...)?*’ (Ex. 3:11). Er was niet zoveel van zijn oorspronkelijke ambities en pretenties overgebleven (vgl. Hand. 7:23-25). Toch was nu voor hem na een leerschool van 40 jaar de tijd aangebroken om als de echte leider van het verachte en verdrukte slavenvolk op te treden. Mozes moest leren dat Gods kracht in zijn *zwakheid* zou worden volbracht. De reactie van de HEERE op dit woord van Mozes was dan ook: ‘*Voorzeker, Ik zal met u zijn*’ (Ex. 3:12). Zo is Christus met ons tot aan de voleinding van de eeuw (Matt. 28:20). Wat een heerlijke belofte!
3. Ware zelfkennis mag niet leiden tot *zelfvervreemding* of *ongehoorzaamheid* (in feite: *rebellie*) jegens God. Dat zien wij hier in de derde plaats bij de roeping van Mozes. Tot tweemaal toe sprak hij een klacht uit, die in feite een protest was tegen de weg die God met hem wilde gaan: ‘*Och Heere (...)*’ (Ex. 4:10, 13). God ging geduldig in op de bezwaren die Mozes naar voren bracht, maar uiteindelijk wekte diens weigerachtige houding Zijn gerechtvaardigde toorn. Hij wist immers wat Hij deed? Zo moeten wij als gelovigen leren de plaats van *dienstknachten* in te nemen en ondanks onze zwakheid gehoor te geven aan Gods roepstem.

Godskennis

Gepaard aan deze groei in zelfkennis in het leven van Mozes valt echter ook een rijkdom te zien aan *Godskennis* en *Godsopenbaring*. Toen de HEERE hem riep, maakte Hij Zichzelf aan hem bekend met een aantal specifieke

karaktereigenschappen. Hierin herkennen wij belangrijke kenmerken van onze God en Vader, en van onze Heere en Heiland Jezus Christus:

1. Hij is Degene die in de doornstruik tegenwoordig was. De brandende struik is een beeld van het volk van God. De heilige God woonde als een verterend vuur in hun midden, maar toch werd de doornstruik niet verteerd (Ex. 3:2; vgl. Deut. 33:16). Door het werk van Christus heeft de heilige God nu een rechtvaardige grondslag gevonden om tot in eeuwigheid *bij* en zelfs *in* ons te wonen. De oudtestamentische offer- en eredienst was daarvan een afschaduwing.
2. Hij is de God van Abraham, Izak en Jakob. God was trouw aan Zijn beloften jegens de aartsvaders; door middel van de verlossing uit Egypte en de intocht in Kanaän zouden die beloften nu in vervulling gaan. Met ieder van de aartsvaders had Hij een *persoonlijke* relatie, want er staat letterlijk dat Hij ‘de God van Abraham’, ‘de God van Izak’, en ‘de God van Jakob’ is (Ex. 3:6, 15). In het Nieuwe Testament gebruikt Christus dit schriftwoord als een argument om de sadduceeën de mond te snoeren. God is niet ‘een God van doden, maar van levenden; want voor Hem leven zij allen’ (Luk. 20:27-40).
3. Hij is ook de Heiland en de Hogepriester. God was de Redder, de Verlosser van Zijn volk. Hij was neergedaald om het uit de macht van de Egyptenaren te redden en het uit Egypte te voeren naar een goed en ruim land, naar een land dat overvloedig van melk en honing (Ex. 3:8). Gods heil, Zijn uitredding zien wij in het Nieuwe Testament in het kruis en de opstanding van Christus. Wij zien hier tevens Gods medegevoel, Zijn medelijden met het volk, Zijn ingaan in hun leed (Ex. 3:7,9; vgl. Jes. 63:9). Het zijn dezelfde priesterlijke gevoelens die de Heere Jezus nu tentoonspreidt als onze hemelse Hogepriester.
4. Verder is Hij de IK BEN. Wanneer het volk Mozes kritisch zou bevragen over zijn opdracht en zijn Zender, dan moest hij antwoorden dat Gods naam luidde: IK BEN DIE IK BEN (Ex. 3:13-14). Hij is *Dezelfde* tot in eeuwigheid. Het is van belang te zien dat deze naam in het Nieuwe Testament voor de Heere Jezus wordt gebruikt, met name in het evangelie naar Johannes. Voordat Abraham werd geboren, was Hij er als de IK BEN (Joh. 8:58).
5. Vervolgens vinden wij de aanspreektitel die de Israëlieten moesten gebruiken. Gods naam was voor eeuwig de HEERE (Jahweh), de Eeuwige. Met die naam wilde Hij door Zijn volk worden aangeroepen van generatie op generatie (Ex. 3:15-16). Voor ons als christenen geldt uiteraard de kostbare *Vadernaam*.
6. Bovendien was Hij ‘de God van de Hebreëen’ (Ex. 3:18). In het boek Genesis werd Abram ook een *Hebreëer* genoemd (Gen. 14:13). Het is een benaming die

gold voor *pelgrims*, voor mensen van de overzijde (van de Rivier). Israël was een volk van pelgrims. Wij zijn als gelovigen ook vreemdelingen en bijwoners hier op aarde. Wij hebben hier geen blijvende stad.

7. Ten slotte is God onze Zender en Opdrachtgever. Hij is volkomen bekwaam hiertoe. Hij weet wat Hij doet, want Hij is onze *Schepper* en *Formeerder*. Toen Mozes zich bleef verzetten tegen Gods bevelen, zei de HEERE tegen hem: *'Wie heeft de mens een mond gegeven? Of wie maakt iemand stom, doof, ziende of blind? Ben ik het niet, de HEERE? Nu dan, ga, ik zal Zelf met uw mond zijn, en u leren wat u spreken moet'* (Ex. 4:11-12).

Ook voor ons is het nodig dat wij groeien in de kennis van God, en in de kennis van onze Heere en Heiland (2 Petr. 3:18). De kennis van Zijn Persoon leidt tot ware zelfkennis, en tot een leven in Zijn dienst en tot Zijn eer.

